

Tarkastuslautakunnan arviointimuistio
HUSIIN KOHDISTUVA ULKOPUOLINEN
VALVONTA

Sisältö

1	Arvioinnin tausta ja tarkoitus	3
2	Etelä-Suomen aluehallintovirasto	4
3	Valvira	6
4	Eduskunnan oikeusasiamies ja Valtioneuvoston oikeuskansleri	8
5	Kilpailu- ja kuluttajavirasto	11
6	Tietosuojavaltuutettu	12
7	Yhteenveto	14
8	Havainnot	16

1 Arvioinnin tausta ja tarkoitus

Kuntaorganisaation valvonta jaetaan ulkoiseen ja sisäiseen valvontaan. Ulkoinen valvonta on riippumaton hallituksesta ja sen alaisesta toimivasta johdosta, sisäinen valvonta on kiinteä osa organisaation johtamisjärjestelmää.

HUSin omasta ulkoisesta valvonnasta vastaavat tarkastuslautakunta, tilintarkastaja ja arviointijohtaja. Lisäksi toimintaa valvovat viranomaiset, keskeisimpinä Etelä-Suomen aluehallintovirasto ESAVI, Sosiaali- ja terveystieteiden lupa- ja valvontavirasto Valvira, eduskunnan oikeusasiamies EOA, valtioneuvoston oikeuskansleri sekä Kilpailu- ja kuluttajavirasto KKV, tietosuojavaltuutettu ja yhdenvertaisuusvaltuutettu.

Tarkastuslautakunta selvitti, millaisiin asioihin valvontaviranomaiset kiinnittivät huomiota vuosina 2020–2021. Tarkastuslautakunta käsittelee Aluehallintoviraston ja Valviran valvontatoimia vuonna 2014 arviointikertomuksessa¹. Lisäksi lautakunta käsittelee KKV:n valvontaa HUSin hankinnoista ja hankintatoimista vuosien 2019–2021 arviointikertomuksissa. Vuonna 2014 tarkastuslautakunta havaitsi, että Aluehallintovirastolta ja Valviralta tulee paljon yhteydenottoja, joista osa johtaa HUSille annettaviin ohjeisiin tai velvoittaviin määräyksiin. Tarkastuslautakunta suositteli, että HUS laatii yhtenäisen toimintamallin valvontaviranomaisten asioiden järjestelmälliseen käsittelyyn, dokumentointiin ja päätöksistä tiedottamiseen.

Valvontaviranomaisten vireille laittamien asioiden käsittelystä on johtajaylilääkärin vuonna 2018 antama ohje.² Asioiden ratkettua saapuneet päätökset lähetetään tiedoksi hallintoylilääkärille ja tulosyksiköille.³ Ohjeessa linjataan myös päätösten käsittelystä tulosyksiköissä ja tietojen hyödyntämisestä toiminnan kehittämisessä,⁴ mutta sisäinen tarkastus on havainnut puutteita ohjeen noudattamisessa.⁵

Kanteluista esitetään taulukoissa aihepiirit ja lukumäärät. Yksityisyydensuojan vuoksi niistä ei voida esittää tarkempia tietoja.

Arvioinnin toteuttivat tuloksellisuustarkastaja Jaana Isojärvi, korkeakouluharjoittelija Pinja Laine ja arviointijohtaja Pirjo Räsänen.

¹ Tarkastuslautakunnan arviointikertomus vuodelta 2014 Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin valtuustolle. <https://arviointikertomushus.fi>.

² Potilaiden muistutusten, potilasvahinkoasioiden, kanteluiden, valitusten ja selvityspyyntöjen käsittely HUSissa. Johtajaylilääkärin ohje 7/2018 (20.12.2018).

³ Henkilökohtainen tiedonanto. HUS, hallintoylilääkäri 13.7.2022.

⁴ Potilaiden muistutusten, potilasvahinkoasioiden, kanteluiden, valitusten ja selvityspyyntöjen käsittely HUSissa. Johtajaylilääkärin ohje 7/2018 (20.12.2018).

⁵ Sisäinen tarkastus. Raportti: Laadunhallinnan ja potilasturvallisuuden tarkastus. 17.11.2022.

2 Etelä-Suomen aluehallintovirasto

Taulukkoon 1 on koottu ESAVIN⁶ vireille laittamat 79 HUSia koskevaa asiaa. Niistä suurin osa liittyi työsuojeluun. Työsuojelutarkastajan tekemistä tarkastuskäynneistä 8 tehtiin työympäristöissä, joihin liittyy väkivallan uhka, 8 liittyi työtaturmiin ja 3 työn psykososiaaliseen kuormittavuuteen. Kolme koski laboratorion kemikaaliturvallisuutta ja 2 sisäilmaongelmia. Yksi liittyi pandemian aiheuttamiin työsuojelutoimenpiteisiin. Työsuojelutarkastaja teki 9 yleistä tarkastuskäyntiä. Lähes kaikki tarkastuskäynnit johtivat lisätoimenpiteisiin ja selvityksiin. ESAVI nosti selvityspyynnöissä esiin nuorisopsykiatriseen hoitoon pääsyyn kohtuullisessa asiassa. Kanteluita tehtiin 18.

ESAVIN vireille laittamia asioita oli vuonna 2014 yhteensä 37.⁷

Taulukko 1. Etelä-Suomen aluehallintovirastossa vireille tulleet HUSiin liittyvät asiat vuosina 2020–2021. Lähde: HUS asianhallintajärjestelmä ASHA 13.6.2022.

Etelä-Suomen aluehallintoviraston asiat 2020–2021	Etelä-Suomen aluehallintoviraston päätös tai kannanotto asiaan (asioiden id-numerot)
Tarkastuskertomukset (35) ja työsuojelutoimenpiteet (5)	<p>35 tarkastuskertomusta työsuojelutarkastajan käynneistä:</p> <p>9 yleistä työsuojelutarkastajan käyntiä. Neljässä ei määrätty lisätoimenpiteitä. Viidessä määrätty lisäselvityksiä työn kuormittavuudesta ja työhön liittyvistä riskeistä, sekä päivittämään työpaikkaselvitys. (55021, 55601, 57111, 57210, 57755, 58222, 58223, 58224, 59688)</p> <p>8 käyntiä työympäristöissä, joihin liittyy väkivallan uhka. Kaikissa tapauksissa määrätty lisäselvityksiä uhan tunnistamiseksi ja toimenpiteitä turvallisuuden parantamiseksi. (57148, 57150, 57177, 57224, 57364, 57807, 58293, 58502)</p> <p>8 käyntiä liittyen työtaturmiin. Kolmessa määrätty turvallisuutta lisääviä toimenpiteitä ja jälkivalvonta. Yhdessä muistutettu käymään työyhteisössä läpi menettelyohjeet työtaturman sattuesssa, sekä huolehtimaan siitä, että työntekijät perehdytetään työhön ja työvälineisiin sekä turvallisiin työtapoihin. Yhdessä tapauksessa ei havaittu puutteita jo tehtyjen toimenpiteiden lisäksi. Kahdessa ei havaittu puutteita tai laiminlyönnejä työturvallisuudessa eikä määrätty toimenpiteitä. Yhdessä asiakirjoja ei ole saatavilla. (54267, 54771, 55844, 56898, 57904, 58419, 59290, 58134)</p> <p>3 käyntiä liittyen työn psykososiaaliseen kuormittavuuteen. Määrätty tekemään tarkempia selvityksiä työn kuormittavuudesta ja poistamaan tai minimoimaan kuormittavat tekijät. (57146, 58148, 58501)</p> <p>3 käyntiä liittyen laboratorion kemikaaliturvallisuuteen. Kahdessa ei määrätty toimenpiteitä. Yhdessä muistutettu kemikaaliluettelon pitämisestä ajan tasalla (tarkastushetkellä päivitys meneillään), koneitten ja laitteiden säännöllisestä huollosta ja niiden toimivuuden varmistamisesta vikatilanteissa. (54295, 55354, 58693)</p>

⁶ Laki aluehallintovirastoista (20.11.2009/896); Valtioneuvoston asetus aluehallintovirastoista (20.11.2009/906). Aluehallintoviraston tehtäviin kuuluvat useat laissa ja asetuksessa säädetty tehtävät eri toimialoilla. AVIt edistävät alueellista yhdenvertaisuutta hoitamalla lainsäädännön toimeenpano-, ohjaus- ja valvontatehtäviä.

⁷ Tarkastuslautakunnan arviointikertomus vuodelta 2014 Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin valtuustolle. <https://arviointikertomushus.fi>.

HUS tarkastuslautakunnan arviointimuistio

	<p>2 käyntiä liittyen sisäilmaongelmiin. Toisessa määrätty lisäkorjauksia, toisessa ei määrätty toimenpiteitä. (58950, 59385)</p> <p>1 käynti liittyen työsuojelutoimenpiteisiin koronavirusepidemian aikana. Muistutettu riittävän tehokaiden ja asianmukaisten henkilönsuojaimien varaamisesta. (54194)</p> <p>1 käynti koskien seurantatarkastusta. Työnantaja noudattanut annettuja kehotuksia ja ryhtynyt toimenpiteisiin psykososiaalisten kuormitus-tekijöiden poistamiseksi. Kehotettu seuraamaan toimenpiteiden riittävyttä. (54306)</p> <p>Lisäksi: 3 selvityspyynnöitä koskien sisäilmaongelmia kahdessa kohteessa. Selvityspyynnöistä seurasi työsuojelutarkastus. (58534, 58676, 59684)</p> <p>2 tarkastusilmoitusta tulevasta työsuojelutarkastajan käynnistä. (58169, 58187)</p>
Kantelut (18) ja selvityspyynnöt (3)	<p>18 henkilökunnan tai asiakkaan tekemää kantelua: 1 liittyen toimitiloihin 14 liittyen toiminnan organisointiin ja henkilökuntaan 3 liittyen hoitoon ja palveluihin (54451, 55077, 55392, 55409, 55442, 55839, 55885, 55903, 56834, 56992, 57195, 57517, 57727, 57875, 57969, 57970, 59622, 59827)</p> <p>Vastattu kolmeen selvityspyynnöön: Kuntien ja kuntayhtymien toiminta kilpailutilanteessa markkinoilla (KKV:n toimeksiannosta tehty selvitys) (56788) Hoitoon pääsy nuorisopsykiatriassa kohtuullisessa ajassa keväällä ja kesällä 2021 (asia kesken) (58043) Koronaepidemian vaikutukset lasten- ja nuorisopsykiatrisiin palveluihin (asia kesken) (57666)</p>
Lausuntopyynnöt (9)	<p>1 koskien pakollisia terveystarkastuksia työmaalla koronaepidemian vuoksi. (58606) 1i koskien pakollisia terveystarkastuksia riskimaista saapuville. (57709) 6 koskien alueellisten koronarajoitusten edellytysten täyttymistä ja rajoitusten välttämättömyyttä. (57920, 57973, 58151, 58956, 59128, 59295) 1 koskien ESAVIn tartuntatautilain mukaisia päätöksiä. (57342)</p>
Valtionavustusasiat (3)	<p>Lääkärien erikoistumiskoulutuksen kustannukset (54549) ETA-alueen ulkopuolelta tulevan lääkärin harjoittelukustannukset (55149) Valtion korvaukset lääkäri- ja hammaslääkärikoulutukseen vuonna 2021 (57454)</p>
Tiedonannot (2)	<p>Tiedonanto tilannekatsauksesta koronavirustilanteeseen (53643) Päätös Etelä-Suomen alueellisesta valmiustoimikuntatyöskentelystä (56068)</p>
Kyselyt (4)	<p>Kysely kuntien ja kuntayhtymien varautumistoimenpiteistä pandemian kiihtymisen varalta. (55208) KuntaTurva-kysely sosiaali- ja terveystieteiden uhkatilannekuvasta. (54360) Kysely sosiaali- ja terveydenhuollon sopimusoikeudellisista varautumistoimista häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin. (56457) Kysely kunniamerkkiesityksistä sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalla. (60017)</p>
Yhteensä 79	

3 Valvira

Taulukossa 2 on esitetty Valviran⁸ vireille laittamat 10 HUSiin liittyvää asiaa. Niistä 3 aiheutui pandemiasta. Valvira pyysi kumpanakin vuonna selvitystä pandemian vaikutuksista kiireettömään hoitoon pääsyyn. Vuonna 2020 selvityksestä ei aiheutunut toimenpiteitä HUSille. Valvira kuitenkin edellytti, että hoidon tarpeen arviointi aloitetaan asetuksen⁹ mukaisesti kolmen viikon kuluessa lähetteen saapumisesta ja hoito aloitetaan kohtuullisessa ajassa huomioiden potilaan terveydentila ja sairauden ennakoitavissa oleva kehitys. Vuonna 2021 Valvira totesi, ettei hoitoon pääsy toteudu lain mukaisesti, mutta koska HUS oli toiminut tilanteen korjaamiseksi ei toimia määrätty.

Kanteluita tehtiin 1. Henkilöihin liittyviä asioita oli 2. Niistä toisessa Valvira muistutti työnantajan velvollisuudesta varmistaa, että työntekijöillä on asianmukainen oikeus harjoittaa ammattia. Toisessa pyydettiin selvitystä, miten lääketieteen opiskelijoiden ohjaus ja valvonta on järjestetty heidän työskennellessään ympärivuorokautisessa päivystyksessä.

Vuonna 2014 Valvira laittoi vireille 50 asiaa.¹⁰

⁸ Laki Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastosta (31.10.2008/669). Valvira valvoo sosiaali- ja terveydenhuollon, alkoholihallinnon ja ympäristöterveydenhuollon toiminnan asianmukaisuutta sekä hoitaa niihin liittyviä lupahallintoa ja ohjausta.

⁹ Valtioneuvoston asetus kunnan oikeudesta poiketa terveydenhuollon kiireettömän hoidon määräaikaisten noudattamisesta ja sosiaali- huollon palvelutarpeen arvioinneista. 127/17.3.2020 <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2020/20200127> (viitattu 13.10.2022)

¹⁰ Tarkastuslautakunnan arviointikertomus vuodelta 2014 Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin valtuustolle. <https://arviointikertomushus.fi>.

HUS tarkastuslautakunnan arviointimuistio

Taulukko 2. Valvirassa vireille tulleet HUSiin liittyvät asiat vuosina 2020–2021. Lähde: HUS asianhallintajärjestelmä ASHA 13.6.2022.

Valviran asiat 2020–2021	Valviran päätös tai kannanotto asiaan (asioiden id-numerot)
Hoitoon pääsyä koskevat asiat (2)	Kiireettömään hoitoon pääsy poikkeusoloissa. Valvira ei määrännyt toimenpiteitä, mutta edellytti hoidon tarpeen arvioinnin aloittamista ja hoidon järjestämistä kohtuullisessa ajassa. (54835) Kiireettömään hoitoon pääsy poikkeusoloissa. Valvira totesi, ettei hoitoon pääsy toteudu lain mukaisesti mutta koska HUS on toiminut tilanteen korjaamiseksi, se ei antanut määräystä hoitoon pääsyn saattamisesta lain edellyttämälle tasolle. Uusi selvitys annettava 23.9.2022 mennessä. (57894)
Henkilöitä koskevat asiat (2)	Kirje merkinnästä terveydenhuollon ammattihenkilöiden rekisteriin. Työntekijältä puuttui Valviran laillistus. Valvira muistutti velvollisuudesta varmistaa, että työntekijöillä on säännösten mukainen oikeus harjoittaa ammattia. (57669) Selvityspyyntö lääketieteen opiskelijoiden ohjauksesta ja valvonnasta ympäri vuorokautisessa päivystyksessä (59392)
Selvityspyynnöt (1)	Vastattu psykiatrisille sairaaloille osoitettuun selvityspyyntöön niiden käytännöistä tahdosta riippumattomasta hoidosta luvattomasti poistuneen potilaan hoidossa. (58840)
Kantelut (1)	Kantelu liittyen toiminnan organisointiin ja henkilökuntaan (54348)
Tiedonannot (2)	Valvira antoi tiedoksi päätökset yksityisiä ensihoitopalveluja tarjoavista yrityksistä. (54570, 57062)
Kyselyt (2)	Kysely sairaanhoitopiireille koskien koronaepidemian vaikutusta lasten- ja nuorisopsykiatriisiin palveluihin. (53885) Kysely koskien asiakastietolain mukaisen luokan B tietojärjestelmien käyttöä. (58360)
Yhteensä 10	

4 Eduskunnan oikeusasiamies ja Valtioneuvoston oikeuskansleri

Eduskunnan oikeusasiamies¹¹ laittoi vireille kaikkiaan 11 asiaa, jotka esitetään taulukossa 3. Asi-
oista 7 oli kanteluita. EOA teki 2 tarkastuskäyntiä. Niistä toinen kohdistui Jorvin sairaalan yhteis-
päivystykseen ja sen toimintaan tilanteessa, jossa turvallisuuden vuoksi joudutaan rajoittamaan
potilasta. Rajoitustoimien käytöstä annettiin useita tarkentavia ohjeita. Toinen käynti kohdistui
Rekolan hengityshalvauspotilaiden ryhmäkotiin, ja oikeusasiamies antoi tarkentavia ohjeita pa-
lautteen keräämisestä, henkilökunnan riittävydestä kaikissa vuoroissa sekä vierailuaikojen jousta-
vasta sopimisesta.

¹¹ Laki eduskunnan oikeusasiamiehestä (14.3.2002/197). Perustuslain 109 §:n mukaan eduskunnan oikeusasiamies (EOA) valvoo tuo-
mioistuimia ja muita viranomaisia sekä virkamiehiä, julkisyhteisön työntekijöitä ja muitakin julkista tehtävää hoitavia. EOA:lle voi tä-
män laillisuusvalvontaan kuuluvassa asiassa kannella jokainen, joka katsoo valvottavan tehtävänsä hoitaessaan menetelleen lainvastai-
sesti tai jättäneen täyttämättä velvollisuutensa. EOA voi ottaa asian käsiteltäväkseen myös omasta aloitteestaan. Lisäksi EOA tekee tar-
kastuksia virastoissa ja laitoksissa. Hänellä on erityinen velvollisuus käydä säännöllisesti tarkastuksilla vankiloissa ja muissa suljetuissa
laitoksissa, kuten psykiatrisissa sairaaloissa.

HUS tarkastuslautakunnan arviointimuistio

Taulukko 3. Eduskunnan oikeusasiamiehen vireille laittamat asiat vuosina 2020–2021. Lähde: HUS asianhallintajärjestelmä ASHA 13.6.2022

Eduskunnan oikeusasiamiehen asiat 2020–2021	Eduskunnan oikeusasiamiehen päätös tai kannanotto asiaan (asioiden id-numerot)
Kantelut (7)	7 henkilökunnan tai asiakkaan tekemää kantelua: 6 liittyen toiminnan organisointiin ja henkilökuntaan 1 liittyen hoitoon ja palveluihin (54188, 54415, 54821, 55777, 56465, 57519, 57683, 57890)
Tarkastuskäynnit (2)	<p>Tutustuminen yhteispäivystykseen Jorvin sairaalassa ja toimintatapoihin tilanteessa, jossa potilaan käyttäytymiseen joudutaan puuttumaan. Tarkastettu tilojen suojaus mm. väliseinillä, sekä lepositeiden ja muiden rajoitustoimien käyttö.</p> <p>EOA: Toimintaohjeissa lueteltava rajoitustoimet niin selkeästi, ettei synny epäselvyyttä mikä on potilaan perusoikeuksien rajoittamisen kannalta sallittua ja mikä ei. Rajoitustoimet kirjattava potilasasiakirjoihin.</p> <p>Vastattu EOA:n lisäselvityspyyntöön sitomiselle vaihtoehtoisista rajoitustoimista, miten sitomiseen on koulutettu, miten rajoitustoimien käyttöä seurataan ja miten tilanteet käydään läpi; puhalluttamisesta sekä vartiijan toimivallasta ja tehtävässä yhteispäivystyksessä. (55603)</p> <p>Asiakirjatarkastuksena toteutettu tarkastus Rekolan hengityshalvauspotilaiden ryhmäkodissa. EOA piti tärkeänä, että ryhmäkoti kuulee asukkaita ja kerää heiltä säännöllisesti hoitoa ja yksikön toimintaa koskevaa palautetta. Kiinnitettävä huomiota siihen, että kaikissa vuoroissa on suunnitelman mukainen määrä henkilökuntaa turvaamaan hengityshalvauspotilaiden vaativan hoidon ja potilasturvallisuuden toteutumisen. EOA totesi, että joustavien ja yksilöllisten vierailuaikojen sopimisen ohjeistuksen soveltamisessa vaikuttaa olevan epäselvyyttä, ja menettelytavoista on aiheellista yhteisesti keskustella yksikössä sekä kiinnittää erityistä huomiota asukkaiden ja omaisten toiveisiin. Uusi tarkastus lähitarkastuksena koronatilanteen helpottaessa. (57683)</p>
Asiakirjapyyntöt (1)	Lähetetty HUSin hallituksen päätös 6.4.2020 § 48 (55343)
Lausuntopyyntöt (1)	Vastinepyyntö Uusimaa-lakiin (laki sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisestä Uudellamaalla) eduskuntakäsittelyn aikana esitettyyn lisäykseen pykälään 9, jonka takia 3 momenttiin lisättiin uusi kohta 7 jonka mukaan HUS-järjestämissopimuksessa on sovittava myös terveydenhuoltolain 50 §:n 3 momentissa tarkoitetun yhteispäivystyksen ylläpidon edellyttämästä henkilöstöstä. HUS totesi vastineessaan momenttiin tehdyn lisäyksen tarpeelliseksi, jotta HUSin järjestämät yhteispäivystyspisteet toimivat terveydenhuoltolain edellyttämällä tavalla. EOA ei katsonut lisäselvityksiä tarpeelliseksi. (58190)
Yhteensä 11	

HUS tarkastuslautakunnan arviointimuistio

Valtioneuvoston oikeuskanslerin¹² asioita laitettiin vireille kaikkiaan 4, ja ne näkyvät taulukossa 4. Oikeuskansleri teki yhteensä 3 kanteluun liittyvää selvityspyyntöä, eikä vienyt asioita eteenpäin HUSin antaman vastineen jälkeen. Kanteluita oli kahden vuoden aikana 1.

Taulukko 4. Valtioneuvoston oikeuskanslerin vireille laittamat asiat vuosina 2020–2021. Lähde: HUS asianhallintajärjestelmä ASHA 13.6.2022.

Valtioneuvoston oikeuskanslerin asiat 2020–2021	Valtioneuvoston oikeuskanslerin päätös tai kannanotto asiaan (asioiden id-numerot)
Selvityspyynnöt (3)	HUSin hankinnoista tehtyyn kanteluun liittyvä selvityspyyntö. Oikeuskansleri ei vienyt asiaa eteenpäin. (54464) Kanteluun liittyvä selvityspyyntö sisäisen tarkastuksen yksikön toimintojen ulkoistamisesta yksityiselle toimijalle. Oikeuskansleri ei vienyt asiaa eteenpäin. (57073) Kanteluun liittyvä selvityspyyntö diagnostiikkalaitteiden vuokraamisesta perustettavalta laiteyhtiöltä. Oikeuskansleri ei vienyt asiaa eteenpäin. (58586)
Kantelut (1)	Kantelu liittyen tietojärjestelmiin. (57082)
Yhteensä 4	

¹² Laki valtioneuvoston oikeuskanslerista (25.2.2000/193). Valtioneuvoston oikeuskanslerin tehtävistä on säädetty laissa, jonka mukaan valvoessaan tuomioistuinten ja muiden viranomaisten toimintaa sekä julkisten tehtävien hoitamista oikeuskansleri käsittelee hänelle osoitettuja kirjallisia kanteluja ja viranomaisten ilmoituksia.

5 Kilpailu- ja kuluttajavirasto

Taulukossa 5 on esitetty KKV:n vireille laittamat 7 asiaa. Niistä 4 selvityspyynnöitä koski hankintoja tai vuokrausta. Yksi lausuntopyyntö oli osoitettu virheellisesti HUSille ja yksi asia oli valtakunnallinen kysely. Yksi lausuntopyyntö koski yrityskauppa-asiaa.

Taulukko 5. Kilpailu- ja kuluttajaviraston vireille laittamat asiat vuosina 2020–2021. Lähde: HUS asianhallintajärjestelmä ASHA 22.6.2022.

Kilpailu- ja kuluttajaviraston asiat 2020–2021	Kilpailu- ja kuluttajaviraston päätös tai kannanotto asiaan (asioiden id-numerot)
Lausuntopyyntöt (2)	Lausunto- ja selvityspyyntö yrityskauppa-asiassa (Mehiläinen Yhtiöt Oy / Pihlajalinna Oy). Kyseessä ei ollut HUSille kuuluva asia, vaan asia kuului Helsingin kaupungille. (56492) Lausuntopyyntö yrityskauppa-asiassa (Berner Oy / CompAid Group Oy). HUS antanut lausunnon. (Vireillä) (59253)
Selvityspyynnot (4)	Valvonta tulkkauksen, käännöksen ja niihin liittyvien asiakaspalvelujen hankinnasta. (55753) Tilojen ja laitteistojen vuokraaminen koronavirusanalytiikkaa varten. (Kesken) (55137) Selvityspyyntö koskien elvytyspalkeiden hankintasopimusta. Huomautus hankintalain noudattamatta jättämisestä. (Vireillä) (59292) Selvityspyyntö uniapneamaskien ja -tarvikkeiden hankinnoista, (Vireillä) (58431)
Kyselyt (1)	Kysely sidosyksiköiden ulosmyynnin vaikutuksista. (56688)
Yhteensä 7	

6 Tietosuojavaltuutettu

Tietosuojavaltuutetun toimiston¹³ vireille laittamat 10 asiaa on koottu taulukkoon 6. Seitsemän selvityspyyntöä koski henkilö- tai potilastietojen käsittelyä. HUS sai yhden huomautuksen potilastietojen käsittelystä ilman potilaan suostumusta. Kaksi asiaa eivät johtaneet toimenpiteisiin, sillä ne oli korjattu tai toimintatapaa muutettu. Kaksi koski Psykoterapiakeskus Vastaamo Oy:n henkilötietojen käsittelyä. Lisäksi tietosuojavaltuutetun toimisto pyysi selvitystä asiassa, jossa tietosuojarokakorit oli tyhjennetty väärin.

Taulukko 6. Tietosuojavaltuutetun toimiston vireille laittamat asiat vuosina 2020–2021. Lähde: HUS asianhallintajärjestelmä ASHA 4.7.2022

Tietosuojavaltuutetun toimiston asiat 2020–2021	Tietosuojavaltuutetun toimiston päätös tai kannanotto asiaan (asioiden id-numerot)
Selvityspyynnöt (9)	<p>Luovutettu väärän potilaan paperi. (54178)</p> <p>Reseptikeskuksesta saatavien tietojen käsittely HUS-Kuntayhtymässä. Potilastietojen käsittely ennen vastaanottoa ilman potilaan suostumusta. HUSille annettu huomautus. (54447)</p> <p>Henkilötietojen käsittely lastensuojeluilmoituksissa. Henkilötietoja tallennettiin erilliseen potilastietojen ulkopuoliseen arkistoon. (Kesken) (55277)</p> <p>Turvakiellon alaisten potilaiden kirjeiden eteenpäin ohjaus. Posti lähettänyt turvakiellon alaisten potilaiden laskuja samannimisten henkilöiden osoitteisiin. Ei toimenpiteitä. (55420)</p> <p>Potilastietojen käsittely. Tulostettujen tietojen kuljetus sairaaloiden välillä vetoketjullisissa salkuissa, toimintatapaa muutettu. Ei toimenpiteitä. (55491)</p> <p>Henkilötunnuksen merkitseminen laskuun. Kyse siitä, onko koko henkilötunnuksen merkitseminen paperilaskuun tarpeellista. Tietosuojavaltuutettu tiedustellut asiaa määräajan jälkeen. Selvitys löytyy, mutta ei lähetetty ilmeisesti määräajassa. (Kesken) (55793)</p> <p>Kirjekuoret, joiden läpi saattoi tarkastella sisältöä. HUS käyttänyt postituksessa ulkopuolista ostopalvelua. Kirjeisiin lisättiin ylimääräinen arkki suojaamaan tietoa. (Kesken) (56459)</p> <p>Selvityspyyntö tietoturvaloukkusasiassa, jossa tietosuojarokakorit oli tyhjennetty väärin. (Kesken) (56768)</p> <p>Rikollisen haltuun on päätyneet potilastiedot Vastaamo Oy:n tietomurtoon liittyen. (Kesken) (57164)</p>
Tiedonannot (1)	Psykoterapiakeskus Vastaamo Oy:hyn liittyvä henkilötietojen käsittely HUSin osalta. (Vireillä) (57025)
Yhteensä 10	

¹³ Tietosuojalaki (5.12.2018/1050): Tietosuojavaltuutettu toimii kansallisena valvontaviranomaisena oikeusministeriön yhteydessä ja valvoo tietosuojalainsäädännön noudattamista. Tietosuojavaltuutettu on itsenäinen ja riippumaton viranomainen.

HUS tarkastuslautakunnan arviointimuistio

Yhdenvertaisuusvaltuutettu¹⁴ laitto vireille 5 asiaa ja ne esitetään taulukossa 7. Yhdenvertaisuusvaltuutettu antoi yhden suosituksen liittyen maskipakon toimeenpanemiseen HUSissa. Selvityspyynnöksiä oli 4. Ne koskivat viittomakielen opettamiseen liittyvää ohjeistusta, synnyttäjien koronatestausta, Maisa-järjestelmässä erikseen eroteltuja avioliiton ja rekisteröidyn parisuhteen valintaruutuja sekä muslimivainajien pesua ja pesutiloja.

Taulukko 7. Yhdenvertaisuusvaltuutetun vireille laittamat asiat vuosina 2020–2021. Lähde: HUS asianhallintajärjestelmä ASHA 4.7.2022

Yhdenvertaisuusvaltuutetun asiat 2020–2021	Yhdenvertaisuusvaltuutetun päätös tai kannanotto asiaan (asioiden id-numerot)
Selvityspyynnöt (4)	<p>Viittomakielen suosittaminen kuurolle sisäkorvaistutepolulla olevalle vauvalle. Selvityspyyntö siitä, miten yliopistosairaalat antavat tietoa, ohjeistusta ja hoitosuosituksia lapsen kielenkehitykseen liittyvissä asioissa, ja miten sisäkorvaistutteen vaikutukset lapsen kielenkehitykseen. Yhdenvertaisuusvaltuutettu antoi suosituksen kuulokeskukselle. (Vireillä) (57180)</p> <p>Synnyttäjien koronatestaus. Selvityspyyntö siitä, miten synnyttäjien koronatestaus toteutetaan. (Vireillä) (57465)</p> <p>Palautte koskien Maisa-järjestelmää. Avioliitto ja rekisteröity parisuhde eroteltu valintaruudussa, vaikka niiden tulisi olla samassa ("avioliitto/rekisteröity parisuhde"), sillä niiden oikeusvaikutukset ovat samat. Annettu suositus luopua erottelusta. (Vireillä) (58388)</p> <p>Muslimivainajien pesu. Selvityspyyntö Jorvin ja Espoon sairaalan pesutilojen sopivuudesta ja käytänteistä liittyen muslimivainajien pesuun. (Vireillä) (59401)</p>
Suositus (1)	Maskipakko yksityisissä palveluissa. Yhdenvertaisuusvaltuutettu kehotti pääkaupunkiseudun koronakoordinaatioryhmää harkitsemaan ohjeistusta siitä, miten maskipakkoa käyttävien palveluntarjoajien tulee toimia sellaisten henkilöiden kohdalla, jotka vammansa vuoksi tai terveydellisistä syistä eivät voi käyttää maskia. (55410)
Yhteensä 5	

¹⁴ Laki yhdenvertaisuusvaltuutetusta (30.12.2014/1326); Yhdenvertaisuusvaltuutettu on yhdenvertaisuutta edistävä ja syrjintään puuttuva itsenäinen ja riippumaton viranomaisena. Valtuutettu toimii myös kansallisena ihmiskaupparaportoijana, naisiin kohdistuvan väkivallan raportoijana ja maasta poistamisen täytäntöönpanon valvojana. Tehtäviin sisältyy lisäksi ulkomaalaisten oikeuksien ja aseman edistäminen.

7 Yhteenveto

Valvontaviranomaiset laittoivat vireille yhteensä 126 asiaa: 49 vuonna 2020 ja 77 vuonna 2021. Niistä 79 oli Etelä-Suomen aluehallintoviraston vireille laittamia. Valvira laittoi vireille yhteensä 10 asiaa, eduskunnan oikeusasiamies 11, valtioneuvoston oikeuskansleri 4, Kilpailu- ja kuluttajavirasto 7, tietosuojavaltuutetun toimisto 10 ja yhdenvertaisuusvaltuutettu 5.

Heinäkuuhun 2022 mennessä asioista 31 oli johtanut HUSille annettuun huomautukseen tai niissä oli määrätty toimenpiteitä: 1 tietosuojavaltuutetun toimiston, 1 KKV:n ja 1 Valviran, 2 eduskunnan oikeusasiamiehen ja 26 Etelä-Suomen aluehallintoviraston asiaa.

Kanteluita tehtiin 27: ESAV:lle 18, Valviralle 1, EO:lle 7 ja oikeuskanslerille 1. Kanteluista yksi liittyi toimitiloihin ja yksi tietojärjestelmiin. Toiminnan organisointiin ja henkilökuntaan liittyi 21 ja hoitoon ja palveluihin neljä kantelua.

Tyypeittäin tarkasteltuna suurin osa asioista oli tarkastuskertomuksia ESAV:n työsuojelutarkastajan käynneistä, kanteluita ja selvitys- ja lausuntopyyntöjä (taulukko 8).

Taulukko 8. Valvontaviranomaisten vuosina 2020–2021 vireille laittamien HUSia koskevien asioiden tyypit. Lähde: HUS asianhallintajärjestelmä ASHA 13.6, 22.6. ja 4.7.2022.

Asian tyyppi	Lukumäärä
Tarkastuskertomukset työsuojelutarkastajan käynneistä	35
Kantelut	27
Selvityspyynnöt	24
Lausuntopyyynnöt	12
Kyselyt	7
Työsuojelutoimenpiteet	5
Tiedonannot	5
Valtionavustusasiat	3
Hoitoon pääsyä koskevat asiat	2
Henkilöitä koskevat asiat	2
Tarkastuskäynnit	2
Suositukses	1
Asiakirjapyyntö	1
Yhteensä	126

HUS tarkastuslautakunnan arviointimuistio

ESAVI nosti esiin nuorisopsykiatriseen hoitoon pääsyyn kohtuullisessa asiassa. Työsuojelutarkastuksissa esiin nousivat riittämättömät toimet työn kuormittavuuden selvittämiseksi ja kuormittavien tekijöiden minimoimiseksi. Lisäksi väkivallan uhkaan työssä ja turvallisuuden parantamiseen on kiinnitettävä huomiota.

Valvira kiinnitti huomiota kiireettömään hoitoon pääsyyn pandemiasta johtuvissa poikkeusoloissa ja edellytti, että hoidon tarpeen arviointi aloitetaan ja hoito järjestetään kohtuullisessa ajassa. Lisäksi Valvira muistutti työnantajan velvollisuudesta varmistaa, että henkilökunnalla on asianmukainen oikeus harjoittaa ammattia.

Eduskunnan oikeusasiamies antoi Jorvin sairaalan yhteispäivystykselle useita tarkentavia ohjeita rajoitustoimien käytöstä. Rekolan Hengityshalvauspotilaiden ryhmäkodille EOA antoi tarkentavia ohjeita asiakaspalautteen keräämisestä, henkilökunnan riittävydestä sekä vierailuaikojen sopimisesta.

Valtioneuvoston oikeuskanslerin selvityspyynnöt koskivat hankintoja, toimintojen ulkoistamista ja laiteyhtiötä. Niitä ei viety eteenpäin HUSin antaman vastineen jälkeen.

Kilpailu- ja kuluttajaviraston lausunto- ja selvityspyynnöt koskivat hankintoja, vuokrausta ja yrityskauppa-asioita.

Tietosuojavaltuutetun toimiston selvityspyynnöt koskivat henkilö- tai potilastietojen käsittelyä. HUS sai huomautuksen potilastietojen käsittelystä ilman potilaan suostumusta.

Yhdenvertaisuusvaltuutettu antoi suosituksen liittyen maskipakon toimeenpanoon.

8 Havainnot

Arvioinnissa selvitettiin, millaisiin asioihin valvontaviranomaiset kiinnittivät huomiota vuosina 2020–2021. Vireille tulleiden asioiden kokonaismäärä on pieni ja vastuut valvontaviranomaisten asioiden käsittelystä ovat selkeät.

Tarkastuslautakunnan havainnot

- Vuosina 2020 ja 2021 HUSissa laitettiin vireille yhteensä 126 valvontaviranomaisten asiaa, joista 31 johti huomautukseen tai toimenpiteisiin. Asioiden määrä on pieni HUSin kokoon nähden. Mahdolliset erot kirjaamis- ja tilastointikäytännöissä vaikeuttavat määrän vertailua muihin yliopistollisiin sairaanhoitopiireihin.
- HUSissa on johtajaylilääkärin ohje valvontaviranomaisten asioiden käsittelystä. Vastuut kanteluiden, lausuntojen ja selvityspyyntöjen käsittelystä ja toimenpiteiden seurannasta ovat selkeät.
- Sisäinen tarkastus on kiinnittänyt huomiota päätösten käsittelyyn tulosyksiköissä ja päätöksistä saatujen tietojen hyödyntämiseen toiminnan kehittämisessä.